

EYSTEIN RØSSUM
GORM K. GAARE (foto)
eystein.rossum@bt.no
Dardesheim

– Den mangler kløtsj. Det er jo litt spesielt. Og så er det ingen motorlyd, sier Frank Nawroth. Han klemmer seg inn bak rattet, vrir på en bryter – og unna går det. I en av de siste Trabantene som ble produsert i DDR, kulturbilen med glassfiberkarosseri og tvilsomt rykte.

Men fra vaktmester Nawroths arbeidsbil kommer det ingen eksos med oljelukt og CO₂. Den tosylindrede totakteren er byttet ut med en elektrisk motor. Solcellepanelet på takgrinden mater batteriene som er montert bak. Når spenningen blir for lav, drar han bare ut skjøteledningen fra bagasjerommet og plugges seg på verdens kraftigste vindmølle.

Den står på en forblåst høyde over Dardesheim, en landsby i Sachsen-Anhalt med 950 innbyggere og mange tomme hus. Vingene har et spenn på 124 meter og gir fra seg en lav dur. Det siste året har de laget nok strøm til å forsyne 15.000 tyskere.

Murens fall hjalp

Av alle som sitter samlet på Bali disse dagene, er kansler Angela Merkel blant dem som kan ha minst dårlig samvittighet – i alle fall fra den rike delen av verden. Tyskland er det eneste EU-landet som vil kunne oppfylle målene fra Kyoto uten å justere dagens kurs. Siden 1990 har CO₂-utslippene gått kraftig ned – prognosene spår 25 prosents reduksjon innen 2010. I Norge har det gått stikk motsatt vei.

Tyskerne har fått god drahjelp av at mye forurensende industri gikk dukken sammen med DDR i 1990. Store utslipp forsvant der. Men de har også satset hardt på renere energikilder og energisparing.

Ett av grepene har vært en ny energilov, som pålegger kraftleverandørene å betale en fastsatt pris for kraften de får fra selskaper som produserer ved hjelp av vind, biomasse, jordvarme, vann eller sol.

– Vi vet hvor mye vi vil få fra kraftselskapene. Dermed blir det ganske enkelt å kalkulere om et prosjekt vil lønne seg eller ei. Vi må bare ha vind, sier teknisk sjef Thomas Radach ved den private vindparken i Dardesheim.

Kommer fra hele verden

Borgermester Rolf-Dieter Künne nøyer seg ikke med vind. Den gamle elektrikerer ser ikke ut som en klassisk miljøverner, og er det heller ikke. Men han vil skape vekst og aktivitet, ved å gjøre Dardesheim til Tysklands fremste miljøby. Et biogassanlegg er under bygging, flere og flere tak blir dekket av solcelleanlegg.

Delegasjoner kommer fra Australia, India og Kina for å se.

Ministere og utsendinger fra over 180 land er samlet til klimatoppmøtet på Bali 3.–14. desember. BT har besøkt seks områder i verden som på ulik måte påvirkes av oppvarmingen. Dette er fjerde artikkel i serien.

Det neste store er et stort pumpekraftverk: Kraft fra vindmøllene skal brukes til å pumpe vann opp i en gammel og ubrukt dam fra DDR-tiden. Det skal gjøres når det blir brukt lite strøm ellers – som på natten. Når forbruket er høyest – og prisene best – skal vannet slippes ned gjennom turbinene og produsere vannkraft.

Ansetter lokale folk

– Vi hadde ikke peiling på hva dette var for noe, sier borgermester Künne om begynnelsen.

På Druiberg, som høyden med vindmøllene heter, var det bare stein og et forlatt sovjetisk radaranlegg. Berlinmuren var falt, det meste gikk utfor bakke.

«AVSKYELIG»: – Vindmøllene bråker som en motorvei. Og så stygge! Heino Steinfeld (60) ønsker seg heller atomkraft enn strøm fra sol og vind – selv om han har leid ut låvetaket til et solenergifirma.

Verdens største vindmølle står i en fattig landsby i gamle DDR. De vil bli tyske mestre i ren energi. Tyskland er best i Europa i å få ned utslippene.

Vind på møllen og sol på tanken i

TYSKLAND

fakta

tysk klimapolitikk

- Tyskland har lovet å kutte CO₂-utslippene med 40 prosent innen 2020. Det er 10 prosent over EUs mål.
- Samtidig planlegger kraftindustrien 25 nye kullkraftverk, som vil øke utslippene kraftig.
- Det arbeides med planer for CO₂-rensing og -lagring for kullkraft, men når det kan gjennomføres er uklart.
- Etter planen skal Tyskland kvitte seg med atomkraften innen 2020. Regjeringspartiet CDU er imot, bl.a. fordi det vil bli vanskeligere å nå CO₂-målene.

Fortsatt fri fart

Ett sted går grensen for klimatiltak også i Tyskland: Retten til fri fart på autobahn.

– Under meg vil det ikke skje, sa kansler Angela Merkel i høst. Fartsglade tyskere med store biler pustet lettet ut – sammen med hele den mektige bilindustrien. De hadde med stigende nervøsitet sett at debatten om fartsgrenser på tyske motorveier tiltok i styrke.

Vesle Isle of Man er det eneste andre stedet i verden der det er lov å la fartsgalskapen få fritt utløp bak rattet. I USA er grensen satt til 120 km/t, i de fleste andre EU-land er det stopp ved 130 km/t.

Sjefen for miljøvernmyndighetene i Tyskland hevdet at CO₂-utslippene fra motorveiene ville bli redusert med mellom ti og 30 prosent ved en fartsgrense på 120 km/t. Protestene var voldsomme.

SOL OG VIND:

I 14 år var Frank Nawroth (44) arbeidsledig. Nå kjører han rundt i en eldre Trabant, med solcellepanel på taket, som vaktmester for vindmølleparken i Dardesheim.

Statsbedrifter gikk over ende. Så da vindmøllegründer og forretningsmann Heinrich Bartelt banket på og spurte om det gikk an å få sette opp noen vindmøller, så borgermesteren ingen grunn til å si nei. Særlig ikke når Bartelt ville betale en prosent av fortjenesten til byen. I fjor ble det 600.000 kroner i en ellers slunken kommunekasse.

Enda bedre er det at selskapet forplikter seg til å ansette lokale folk til vedlikehold og drift.

– Det var ikke noe særlig det nei, sier vaktmester Nawroth om de 14 årene han var uten arbeid – selv om det på dager som i dag er det nokså surt å stelle grusveiene mellom de 29 vindmøllemastene.

Hele anlegget er tyskprodusert. Tyske selskaper er i verdenstoppen både for sol- og vindteknologi, og eksporterer til alle verdenshjørner. Konsernet Solarworld har en børsverdi på over 80 milliarder kroner. Vindkraftbransjen sysselsetter i dag flere enn hele den tyske brunkullindustrien – tradisjonelt en viktig næring i mange deler av Tyskland.

Borgermester Künne håper på flere arbeidsplasser også til Dardesheim. – Det var en del skepsis blant folk i begynnelsen. Men nå er den borte, sier han.

Det er ikke helt sant. – Disse fordømte vindmøllene. De bråker som en motorvei. Og så stygge!

Heino Steinfeld (76) er nærmeste nabo til rådhuset. Han har ikke bodd her så lenge, men vendte tilbake til konens barndomshjem etter at DDR forsvant.

– Staten er forrykt. Regjeringen vil ikke ha atomkraft, enda det er billigst, sikrest og uten CO₂, sier Steinfeld.

Solcellepanelene synes han «er bare avskyelige». Likevel har han leid ut hele låvetaket de neste 20 årene, til et solkraftfirma.

– Ja. Det var jo gode penger det, seier Steinfeld.

**I morgen:
El Niño: Kostbart
klimafenomen**

Utslipp og økonomi

CO₂-utslipp
pr. innbygger, tonn / år

☐ = Norge
☐ = Tyskland

Endring i CO₂-utslipp
1990-2005. -18,4

Tall i %

Økonomisk vekst*
Tall i %

BNP pr. innbygger
2006. Tall i USD

*Anslag for 2007 (The Economist)

Andre kilder: FNs klimakonvensjon (UNFCCC) og Verdensbanken

© grafikkb@bt.no